דף עזר ויזואלי ללומדים • מסכת ערכין, דף ח עמוד א עד עמוד ב

סוגיית הטועה: חשבון ה"פתח"

אישה ראתה דם ואינה יודעת באיזה שלב של המחזור היא נמצאת. כמה ימים נקיים עליה להמתין עד שהראייה הבאה תהיה בוודאות תחילת נידה?

א הבסיס: המחזור בן שמונה עשרה יום

כלל מפתח: ראייה של **יום או יומיים** בימי הזיבה אינה עושה אותה זבה גדולה. ראייה של **שלושה ימים רצופים** בימי הזיבה (היום המודגש) עושה אותה **זבה גדולה**, הטעונה שבעה נקיים כדי לחזור לתחילת נידה.

ב מהו ה"פתח"?

רש"י מסביר: ה"פתח" הוא מספר הימים הנקיים שעל האישה להמתין, עד שאפשר יהיה להחזירה למצב שבו ראייתה הבאה היא **בוודאות תחילת נידה. החשבון נעשה תמיד לפי האפשרות המחמירה ביותר.**

ג ההיגיון: שני צעדים

צעד 1 עד שלושה ימי ראייה: הפתח 17

תמיד אפשר להניח שהיום האחרון שראתה הוא תחילת נידה (לכל היותר שני ימים קודמים היו סוף זיבה). נשארו אחריו שישה ימי נידה ואחד עשר ימי זיבה:

ר ר ר 6 11

נידה 6 + זיבה 11 = **17**

צעד 2 ארבעה ימי ראייה: הפתח יורד ל־16

אי אפשר לומר ששלושת הימים הראשונים היו זיבה, כי שלושה ימים רצופים בזיבה עושים זבה גדולה. לכן לכל היותר שני ימי סוף זיבה, ויומיים של תחילת נידה:

ר ר ז ז 5 11

נידה 5 + זיבה 11 = **16**

ומכאן והלאה: כל יום ראייה נוסף מקטין את הפתח **ביום אחד**, כי עוד יום נידה שחלף משאיר יום אחד פחות להשלים.

ד הטבלה המלאה: ימי ראייה מול גודל הפתח

● נידה ● זיבה — המשבצות: פירוט ימי הראייה אחד-אחד (יום 1 מימין) • הפס: הימים הנקיים שנותרו להשלמה

ימי ראייה	פירוט ימי הראייה	ימים נקיים שנותרו להשלמה (נידה + זיבה)	הפתח
יום אחד	נ	6 נידה + 11 זיבה	17 ימים
יומיים	ז נ	6 נידה + 11 זיבה	17 ימים
שלושה ימים	ז ז נ	6 נידה + 11 זיבה	17 ימים
ארבעה ימים	ז ז נ נ	5 נידה + 11 זיבה	16 ימים
חמישה ימים	ז ז נ נ נ	4 נידה + 11 זיבה	15 ימים
שישה ימים	ז ז נ נ נ נ	3 נידה + 11 זיבה	14 ימים
שבעה ימים	ז ז נ נ נ נ נ	2 + 11 זיבה	13 ימים
שמונה ימים	ז ז נ נ נ נ נ נ	1 + 11 זיבה	12 ימים
תשעה ימים	ז ז נ נ נ נ נ נ נ	11 זיבה	11 ימים
עשרה ימים	ז ז נ נ נ נ נ נ ז נ	10 זיבה	10 ימים
אחד עשר יום	ז ז נ נ נ נ נ נ ז ז נ	9 זיבה	9 ימים
שניים עשר יום	ז ז נ נ נ נ נ נ ז ז ז נ	8 זיבה	8 ימים
שלושה עשר יום	ז ז נ נ נ נ נ נ ז ז ז ז נ	7 זיבה	7 ימים

כלל הזהב: עד שלושה ימי ראייה: הפתח תמיד **17**. מארבעה ימים ואילך: כל יום ראייה נוסף מקטין את הפתח ביום אחד, 16, 15, 14 וכן הלאה, עד מינימום של שבעה ימים.

מקור: רש"י לערכין ח ע"א–ע"ב, ד"ה פתחה של מי שראתה יום אחד, שני ימים, שלושה ימים וארבעה ימים